

JAARVERSLAG 2016

Inleiding

In 2016 heeft de Bomenstichting Den Haag (BDH) zich vooral ingezet voor twee doelstellingen:

- behoud en een passende verbetering van de Scheveningse Bosjes en parken en
- beter faseren (uitsmeren over een langere periode) van de grootschalige gemeentelijke populierenkap.

De aandacht voor de Scheveningse Bosjes richtte zich op drie kwesties: het plan voor omvorming van de Bosjes tot internationaal park, de uitbreidingsplannen van Madurodam en de voornemens van de gemeente tot vernieuwing van de trambaan langs de Scheveningseweg.

Internationaal park

- In het najaar van 2015 verscheen gemeentelijke ambitienota om te komen tot een 'internationaal park', met inbegrip van de waterpartij en het Westbroekpark. De bedoeling was om deze groengebieden meer allure te geven door ze levendiger te maken, mede door ze beter te ontsluiten en onderling te verbinden. De nota voorzag onder andere in: in een betere verbinding tussen het grootste deel van de Bosjes met de waterpartij, door middel van een tunneltje onder de Teldersweg, ontsluiting van de Bosjes door het maken van grote wandel- en fietsroutes (betonpaden) plus entreepleinen, en meer 'reuring' door toevoeging van diverse horecavoorzieningen.

Het was onontkoombaar dat een en ander gepaard zou gaan met het kappen van honderden bomen. Deze 'ontgroening' en de inbreuken op het rustige en intieme karakter van de Bosjes ontmoette groot verzet binnen de Haagse bevolking. Dat werd onder andere belichaamd in de Facebookpagina *Behoud Scheveningse Bosjes en waterpartij* en de Actiegroep *Stop Internationaal Park*. Een demonstratie tegen de plannen – begin januari 2016 – bracht meer dan duizend mensen op de been. De BDH nam hieraan deel en leverde ook actief inbreng in het overleg van betrokken organisaties en personen om het verzet te bundelen en handen en voeten te geven. De samenwerking resulteerde met name in het boekje 'Watdanwel' waarin de desastreuze gevolgen voor de natuur en de gebruikers nauwkeurig werden beschreven. In het verlengde daarvan werden alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden geschetst. Een breed gedragen element hierin is aanleg van een betere verbinding voor mens en dier tussen de Bosjes en de waterpartij, door overkluizing van de Teldersweg in plaats van ondertunneling. Ook zijn in een bijlage bij Watdanwel de honderden, vaak emotionele en ontroerende, brieven van verontruste Haagse burgers gebundeld.

De zienswijze van BDH gaf in kort bestek het grote bomenverlies weer dat zou optreden bij uitvoering van de ambitienota. BDH bepleitte dat inrichting en beheer van de Bosjes zich richten op:

- wegwerken van achterstallig onderhoud;
- het behoud van bomen en aanwezige doelsoorten als bosuil, eekhoorn en nachtegaal,
- het opheffen van barrières en
- het maken van schuilplekken en andere overlevingseisen voor de doelsoorten.

Een en ander vergt een goede boombescherming. Het is al staand gemeentelijk beleid uit de Nota ecologische verbindingzones 2008-2018.

Als gevolg van het verzet tegen de Ambitienota internationaal Park trok wethouder Revis die nota in. Hij gaf vervolgens de Haagse bevolking gelegenheid - via bijeenkomsten (Stadslabs) per stadsdeel - om hun visie over de toekomst van de Bosjes in te brengen en kandidaten te nomineren voor deelname aan een 'Denktank' die een nieuw plan gaat maken. Ook hieraan leverde BDH inbreng. Inmiddels is de denktank gestart. BDH neemt niet deel aan de Denktank.

Uitbreiding Madurodam

De directie van Madurodam wenst functionele en ruimtelijke uitbreiding van het attractiepark om naast de bestaande miniaturen het 'grote verhaal' te kunnen vertellen. Dit acht men nodig om het hoofd boven water te houden in de concurrentie met andere attractieparken. Om de uitbreiding te realiseren zou een deel van de Scheveningse Bosjes, naast Madurodam, moeten worden ingelijfd. Dit gebied wordt minder intensief gebruikt en is daardoor juist van grotere ecologische waarde dan het gebied aan de overzijde van de Teldersweg. Ook hier zou voor de realisatie van het plan grootschalige bomenkap nodig zijn.

In 2015 was door Madurodam over de beoogde uitbreiding overleg gestart met omwonenden en maatschappelijke organisaties, waaronder BDH. BDH heeft van meet af aan gememoreerd dat bij de laatste al gerealiseerde gebiedsuitbreiding van Madurodam met omwonenden was afgesproken dat in de toekomst geen nieuwe uitbreiding meer zou volgen. Daarbij benadrukte BDH dat Madurodam zich zou houden aan de 4 randvoorwaarden van de gemeente en pleitte daarom voor onderzoek naar alternatieve opties. In de loop van 2016 leek niettemin door Madurodam met de voorzitters van diverse overlegpartners overeenstemming bereikt te kunnen worden over een concreet uitbreidingsplan van 0,7 ha. De directie startte ook overleg met het stadsbestuur hierover.

Geleidelijk kwam over de voornemens meer openbare discussie en groeide er verzet in de stad, waardoor de positie van BDH werd ondersteund. Dit leidde tot aanpassing van het plan, waarbij in minder omvangrijke mate gebiedsuitbreiding ten nadele van de Bosjes zou plaatsvinden: verkleining van het areaal van annexatie van 4,4 naar 0,7 ha. Ook nu weer kwam er gedeeltelijk instemming, maar werd het verzet intensiever. Omdat burgemeester en wethouders zich achter de schermen positief leken op te stellen, maar zich niet openlijk uitsprak over de richting van het komende voorstel aan de gemeenteraad hierover, deed BDH in oktober 2016 een WOB-verzoek om de relevante documenten in de openbaarheid te krijgen. Een inhoudelijke reactie was eind 2016 nog niet verkregen.

Vernieuwing trambaan Scheveningseweg

Door de slechte staat van de tramrails op het tramtracé langs de Scheveningseweg ontstond volgens HTM en stadsbestuur de behoefte aan vervanging van de sporen. Het laat zich aanzien dat hierdoor veel grote en fraaie bomen langs het tracé niet gehandhaafd kunnen blijven. Ook hier kwamen maatschappelijke organisaties, waaronder BDH, in het geweer tegen de plannen. De discussie over trambaan

Scheveningseweg werd door wethouder De Bruijn verplaatst naar een denktank, waaraan BDH heeft deelgenomen. De discussie bleef vooralsnog meer achter de schermen. Eind 2016 lagen nog diverse varianten op tafel. Uiteindelijk zijn 2 hoofdvarianten voorgesteld voor nadere uitwerking. r BDH heeft gekozen voor variant waarbij de meeste bomen behouden konden blijven. De andere variant gaat uit van het herstel van cultuurhistorische waarden waarbij veel meer bomen geroid moeten worden.

Grootschalige populierenkap

In de gemeente Dan Haag stonden tot voor kort zo'n 7.000 populieren. Voor 1400 populieren heeft het gemeentebestuur een extern bomenbureau, Bomenwacht Nederland, in de arm genomen om inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van de populieren. De Bomenwacht heeft de bomen beoordeeld op conditie, veiligheid en beheerbaarheid. De scores van deze drie criteria per boom zijn vermenigvuldigd, waarmee een zgn. kwaliteitsgetal werd verkregen. Deze kwaliteitsgetallen zijn ingedeeld in drie kwaliteitscategorieën: voldoende, matig en slecht. De conditie van de meeste populieren is voldoende tot goed. De beheerbaarheid van de meeste bomen bleek slecht te zijn. Daarom wilde het gemeentebestuur in 2015 blijkens het Vervangingsplan populieren starten met de kap van 889 populieren. Hiertoe werden per straat kapvergunningen verleend.

De naderende kap van grote rijen fraaie populieren wekte veel verontwaardiging en verzet bij omwonenden. Dit werd gebundeld in de actiegroep Vijf voor twaalf, onder leiding van de heer Jaap Postma. De Bomenstichting Den Haag werkte hiermee samen. Zij heeft vanaf begin 2016 zo'n 60 bezwaarschriften ingediend. Daarin zijn kritische kanttekeningen gezet bij de beoordelingsmethode, die later gedeeld bleken te worden door deskundige R. Janssen (VU- Amsterdam), methodoloog. In de eerste plaats is gesteld dat de vermenigvuldiging van de drie scores en de indeling in kwaliteitscategorieën niet wetenschappelijk zijn onderbouwd. In de tweede plaats is naar voren gebracht dat de term 'beheerbaarheid' de burgers op het verkeerde been zet. De populieren zijn boomtechnisch uitstekend te beheren. Dit werd ondersteund door een rapport van mevrouw Veronica van Amerongen van Groendirectie Holland, een onafhankelijke deskundige. Met beheerbaarheid wordt eigenlijk de betaalbaarheid bedoeld. Dat de populieren bij het criterium beheerbaarheid overwegend slecht scoren heeft te maken met de kosten om de bomen te beheren. De veiligheid speelt hierbij een belangrijke rol, omdat populieren een tak kunnen laten vallen. Bekend is dat uitbuigende takken op het buigpunt zwak kunnen worden en daar kunnen uitbreken. Snoeien is in dat geval nodig om de veiligheid te waarborgen en dat verhoogt uiteraard de beheerskosten. Financieel gezien is het planten van een nieuwe boom - waarvoor de eerste 20 jaar niet veel onderhoud nodig is - aantrekkelijker dan de bestaande bomen te snoeien voor 1500 euro per boom. Het gebruikelijke maatwerk voor onderhoud vervalt. De BDH stelde dat het omvangrijke kapproces over een langere termijn kan worden uitgesmeerd. Overleg met het gemeentebestuur hierover liep echter op niets uit. BDH heeft ook ingesproken bij de vergaderingen van de Commissie Leefomgeving.

Voorzitter Clara Visser stelde in een ingezonden stuk in Den Haag Centraal dat de discussie over de beheerkosten in breder perspectief gevoerd dient te worden. Bomen kosten niet alleen geld maar leveren ook veel op. Bijvoorbeeld als het gaat om verdamping van water. De gemeente is van plan om op korte termijn ca 889 populieren te laten rooien. Een volwassen populier neemt met zijn wortels per dag 1500 liter water op om te verdampen. Het vervangingsplan kost dus aan verdampingscapaciteit $889 \times 1500 \text{ liter} = 1.333.500 \text{ liter}$ per dag. Dit veroorzaakt maatschappelijke kosten in de sfeer van aanleg en onderhoud van bijvoorbeeld riolering, grachten en het beperken/voorkomen van wateroverlast in kelders. Deze problemen gaan bij veranderend klimaat steeds sterker spelen.

Bij de gemeentelijke Adviescommissie bezwaarschriften maakte deze argumentatie niet veel indruk. In de meeste gevallen werden de bezwaren van BDH afgewezen. Wel werd een aantal duidelijke missers in de aanvragen voor kapvergunningen ter uitvoering van het vervangingsplan populieren (zoals bomen die geen populier bleken te zijn of niet bleken te bestaan) rechtgezet in het kader van de bezwarenprocedure.

Toen verreweg de meeste vergunningen overeind bleven in de beslissingen over de BDH-bezwaren, kwam een gang naar de rechter aan de orde. Bij de rechtbank werd ook een spoedvoorziening aangevraagd, opdat de populieren niet zouden kunnen worden gekapt voor de rechter uitspraak zou hebben gedaan in de hoofdzaak. Dit leidde er helaas toe dat de 'voorzieningenrechter' al vrij snel niet alleen uitspraak (afwijzend) deed over het verzoek om spoedvoorziening, maar meteen ook in de hoofdzaak (eveneens afwijzend).

Ook het door BDH ingestelde hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) ging vergezeld van een verzoek om voorlopige voorziening. Ook dit verzoek werd afgewezen, hoewel de voorzieningenrechter stelde dat wel kanttekeningen over de beoordelingsmethode te maken zijn. Bij de ABRvS werd overigens *niet* in combinatie met het weigeren van de gevraagde spoedvoorziening tevens het beroep in de hoofdzaak afgewezen. Dit beroep loopt dus nog en zal naar verwachting in de loop van 2017 worden behandeld.

Toussaintkade en Veenkade

Het herstel van de kademuren van beide kades zou ten koste gaan van linden en kastanjes ter plaatse. In samenwerking met bewoners en andere deskundigen is getracht het gemeentebestuur de dubbele doelstelling (herstel van kademuren met behoud van bomen) te laten realiseren. De BDH heeft in 2016 opnieuw ingesproken in de Commissie Leefomgeving. Helaas heeft het gemeentebestuur de dubbele doelstelling niet weten te realiseren.

Bomen en fietspaden

Bij diverse gelegenheden heeft BDH informeel aan de orde gesteld dat het asfalteren van fietspaden een negatief effect heeft op daaronder liggende boomwortels. Dat heeft in 2016 geen positief resultaat opgeleverd; er wordt geen alternatieve bestrating gebruikt.

Route elektriciteitstransmissie vanaf windpark op zee

De BDH heeft een zienswijze ingediend op de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau Transmissiesysteem wind op zee Hollandse kust (zuid), waarin varianten voor de route van transmissiesystemen ter discussie worden gesteld. Een van de varianten zou een grote aanslag op bossen en het daarmee samenhangende ecosysteem aan de Zuidwestrand van Den Haag veroorzaken. Het gaat om bomen in Natura 2000-gebieden en bomen in de Stedelijke Groene Hoofdstructuur aan de Zuidwestrand van Den Haag. Dit zijn gebieden met grote landschappelijke, geologische, archeologische, cultuur- en natuurhistorische waarden en waarden van natuurschoon en biodiversiteit, en overigens ook voor recreatie, gezondheid en welbevinden van bewoners en bezoekers. Onderzoek om inzicht te verkrijgen in de effecten is volgens de BDH noodzakelijk.

Klimaatactie

In september 2016 heeft BDH deelgenomen aan de demonstratieve fietstocht in het kader van Klimaatactie door *Den Haag Fossielvrij*.

Verbetering website

In 2016 is verder gewerkt aan verbetering van de website, met ondersteuning van vrijwilliger Willem Hanhart. De penningmeester van BDH ontwierp het nieuwe logo dat inmiddels in gebruik is genomen.

ANBI-status

Voor de verwerving van inkomsten is van groot belang dat BDH in de loop van 2016 de ANBI-status verwierf, en wel met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016. Hierdoor zijn giften e.d. van donateurs binnen de fiscale regels aftrekbaar voor de belasting. De ANBI-status vergt dat voor de buitenwacht transparant is wat de BDH in concreto doet om haar doelstellingen te bereiken en met name ook hoe de ontvangen financiële middelen worden ingezet. Daarom moest ook de nodige tijd worden besteed aan de eerste set inhoudelijke en financiële jaarstukken.

Adviseren particulieren

Via de website kwamen in 2016 regelmatig vragen binnen van bewoners van Den Haag over allerlei aspecten rond bomen. De BDH beantwoordt deze vragen naar vermogen. Niet alleen particulieren, maar ook bewonersorganisaties (o.a. Stokroosveld) vroegen om ondersteuning.